

Šiame numeryje:

Upton Sinclair ir Laurinčiukas — „Džiunglės“ ir „Purvo lašai“.
Užeigos prasmė.
Čiurlionio ansamblis nepasiduoda.
Steigtinas dar vienas fondas.
Mokslai, literatūra ir žmogus.
Pauliui Jurkui septyniadesimt.
Kazio Bradūno Havajų haiku.
Raudonoji audra.
„Raštai ir perspektyvos“.
Chicagos teatruose.
Naujos knygos.
Nauji leidiniai.
I Vakarus pasitraukė rašytojas Saulius Tomas Kondrotas.

Kertinė Parastė

Upton Sinclair ir Laurinčiukas — „Džiunglės“ ir „Purvo lašai“

„Purvo lašai“ — taip Albertas Laurinčiukas pavadino savo *Izvestijose* išspausdintą straipsnį (žr. *Komjaunimo Tiesa*, 1986 m. birželio 10 d.), kuriame jis rūšiai piktinasi prezidento Reagano pasirašyta rezoliucija dėl žmogaus teisių Pabaltijo šalyse. Kaip savo sąjungininkus prieš Amerikos prezidentą ir Kongresą jis išrikiuoja ne tik „pažangius“ amerikiečius bei Amerikos lietuvių, bet ir mirusius rašytojus Mark Twain bei Upton Sinclair. Stabtelkime prie pastarojo, nes jo panaudojimas tokiems tikslams vaizdžiai iliustruoja Laurinčiuko metodus bei žurnalistinę etiką.

Laurinčiukas pasakoja, kaip jis apėmė 90 metų Sinclair'į New Jersey valstybėje, senelių namuose. Vos tik patyręs, kad Laurinčiukas „tarybinis žurnalistas lietuvis“, *Džiunglių* autorius nusisypsojęs „ir šį šypseną padarė ji jauną“. Paklaustas, kodėl jis *Džiunglių* tema pasirinko lietuvių emigrantų gyvenimą Jungtinėse Amerikos Valstybėse, jis atsakė: „Jų padėtis šioje šalyje buvo ir yra nelengva“. Laurinčiukas pataria, kad ir prezidentas Reaganas bei už Pabaltijo rezoliuciją balsavę kongresmenai turėtų pasiekti Sinclair'io pavyzdžiu ir vertiau pasirūpinti bedarbiais ir badaujančiais amerikiečiais.

Upton Sinclair, socializmo šauklys ir kapitalistinės sistemos kritikas, kaip ir daugelis amerikiečių rašytojų bei intelektualų, tarp Pirmojo ir Antrojo pasaulinio karo jautė simpatijų komunistų partijai ir tikėjo, kad Sovietų Sąjungoje kuriama nauja, geresnė visuomenė. Tačiau jis buvo daug sudėtingesnė asmenybė, negu ta Laurinčiuko nupiešta, *Izvestijoms* paranki karikatūrelė. Duokime balsą jam pačiam.

1950 metais apsilankęs Sovietų Sąjungoje, Sinclair labai nusivylė jos tikrove. Jo 1952 metais pasakelbtas atviras laiškas Stalinui yra ir iškalbus atsakymas Laurinčiukui. „Aš pašvenčia savo gyvenimą Amerikos demokratijai stiprinti, kritikuodamas jos trūkumus“, rašė Sinclair. „Kas taip mėgintų kritikuoti dabartinės sistemos trūkumus Sovietų Sąjungoje, būtų bemačius sausūdytas, kaip jau patyrė daugelis.“

Tuo metu, Stalino iniciatyva, Amerikoje ir Vakarų Europoje buvo vedama triukšminga „sovietinės taikos“ kampanija, daug kuo primenanti dabartinę, kurią savo straipsnyje linksniuoja Laurinčiukas. Sinclair užtikrina Staliną, jog nėra kalbos, kad JAV bet kada užpultų Sovietų Sąjungą, bet jis perspėjo diktatorių, kad jis išrikiuoja ne tik „pažangius“ amerikiečius bei Amerikos lietuvių, bet ir mirusius rašytojus Mark Twain bei Upton Sinclair. Stabtelkime prie pastarojo, nes jo panaudojimas tokiems tikslams vaizdžiai iliustruoja Laurinčiuko metodus bei žurnalistinę etiką.

Nuo to laiko Sinclair protestavo prieš bet kokį mėginimą jį įkinkyti ir sovietinės propagandos vežimėli. „Man reikėjo 25-rių metų, kol aš nusprendžiau aiškiai ir nedviprasmiškai pasisakyti prieš naują tironiją, kuri baissė už bet kokią kapitalistinę sistemą“, rašė amerikiečių autorius. Patvirtinęs, kad tebėra socialistas, jis pridūrė, jog komunistai „pavogė žodį „socializmas““. Kalbėdamas apie savo romaną *Džiunglės*, Sinclair pareiškė: „Jei šiandien kas nors nori išleisti užsienyje, aš visad raginu leideją įvade pridurti, kad toje knygoje vaizduojamos šalys egzistavo prieš 50 metų ir jų šiandien jau nebėra“. Jis toliau kalbėjo: „1902 metais, kai aš tapau socialistu, mūsų programos svarbieji punktai buvo „socialinė drauda, senatvės pensijos, pašalpa invalidams ir teisė steigti (nepriklausomus) sąjūdžius. Visa tai šiandien mūsų šalyje jau įteisinta įstatymais“.

I Sinclair'io nusišukimą nuo sovietinės santvarkos Maskva reagavo, jį pavadindama „Volstryto liokajumi“. Jo knygos dingo nuo knygynų ir bibliotekų lentynų, lyg jų niekad nebūtų buvę. Bet kai Sinclair mirė 1968 metais — nepaisydamas Laurinčiuko „gaivinancio“ apsilankymo — *Pravda* savo nekrologe jį išliapsino kaip „kapitalistinės visuomenės literatūrinės anatomijos“ kūrėją. I tai Sinclair jau nebegalėjo atsisakyti, kaip jis dabar nebegalėjo atsisakyti, kaip jis Laurinčiuko „Purvo lašus“ — mėginimą iškreipti rašytojo pažiūras sovietinės „kontrpropagandos“ tikslams. Kadangi Sinclair visad palaikė skriaudžiamųjų ir pavergtųjų pusę, ir šiandien jis greičiausia neprotestuotų prieš Amerikos kongreso rezoliu-

Užeigos prasmė

Žvilgsnis į vieną Kazio Bradūno poezijos ciklą*

ANTANAS MACEINA

Poetiškai naši buvo Kazio Bradūno mintis pažvelgti į senovinę užeigą ne tik kaip į kasdieninius nakvynės namus, bet ir kaip į istorijos liudytoją ir kartu kaip į viso žemiškojo žmogaus būvio prasmę. Buvodamas visad pakeliui, žmogus iš tikro eina iš užeigos į užeigą, kaip tai ypač aiškiai pergyveno šv. Pranciškus Asyžietis, nusakymas tiek savo paties, tiek savo brolių būseną žodžiais *ire albergando* — „keliauti užeigaujant“. Ir štai šį būseną didele poetine įtampa kaip tik atsiveria Kazio Bradūno knygos *Užeigoje prie Vilniaus vieškelio* tituliniam skyriuje. Tai šešiolikos eilėraščių pynė, jungiama užeigos ir kaip tikrovės vietos *sustoti*, ir kaip prasmės *neapsistoti*: užeiga kviečia, sykiu betgi ir išprašo; poilsio laikas baigėsi, reikia keliauti toliau.

Šią užeigos dialektiką Kazys Bradūnas ryškina visu įtaigumu. Vienu atžvilgiu užeiga yra „užuovėja, namai, pilis“, kurioje žmogus jaučiasi „tik naujas tavo sienojus“, kad ji atsilaikytų „prieš keturis vėjus“ (III). Kitu tačiau atžvilgiu užeiga prabildo žmogiškojo būvio „balsą, virstančią aidu“ ir keleviui tarantį: „Surinkti viską ir išleiki negrįžtamai toli, toli“ (VI). O kai, šio balso paklause, pro užeigą „eina nesustodami“ ir didvyriai, ir poetai, ir maldininkai, ir pokštūninkai, ir kankiniai, autoriaus, tarsi netikėdamas savo akimis, klausia:

*Gal Vilniaus vieškelio senoji užeiga
Tik išrūkytas avilys? (XIII).*

Nes užeiga yra visad pilna ir visad tuščia. Kažkoks amžinas Bitininkas laiko rankoje dūlį, kurio dūmai graužia akis, taip kad kiekvienas, patekęs užeigon, tučtuojau skuba tolyn: vos „ižengęs aslai nusilenksi, bučiuosi žeme“, bet čia pat „staiga išgirsi laikrodžio mušimą jau dingusių, jau dingusiųjų valandų“; balsas, kuris tiesiog tau įsakys: „Atidaryk duris ir ženk!“ (VI). Už durų „slenkstis, akmuo, žolė“ (t.p.) — tai tolimesnis žemiškojo kelevio kelias, mūsų visu šitiek kelias: žengti per slenkstį, stotis ant prie jo gulintį akmens ir eiti pievele, ir eiti...

Apgaulinga tad yra toji šilima, kuri, pravėrus užeigos duris, „pavedelia man į veidą apšarmotą“ (XV). Ji žmogų vilioja savo apžėlytė. Atvykus užeigon ir jaučiant jos jausmą, atrodo, kad

**Red. pastaba. Akylesni skaitytojai turbūt yra pastebėję, kad Kazys Bradūnas per daugiau kaip 20 metų, kada jis redagavo *Draugo* kultūrinį priedą, kultūrinis šio laikraščio puslapis visai nespausdino savo knygų recenzijų, nežiūrint kieno ir kaip jos būtų parašytos. Taigi pasilik nepaspausdintas ir Antano Maceinos žvilgsnis į Kazio Bradūno knygos *Užeigoje prie Vilniaus vieškelio* (1981) titulinį skyrį. Dabar, aplinkybėmis pasikeitus, manome, jog reikia šį literatūrinį nagrinėjimą pateikti mūsų skaitytojams.*

ciją dėl Pabaltijo tautų teisių, o pasisakytų prieš mėginimus teisinti Maskvos imperializmą ir Pabaltijo okupaciją.

*Ir begalinė, begalinė toluma
Sugrįžta vėl į mažą aslos plotą (t.p.).*

atrodo, kad užeigos asla esanti saviną begalinę tolumą, kurioje žmogus klajojo, o dabar jaučiasi, tarsi būtų parėjęs „į savo vietą“ (t.p.). Žmogus yra neaprežtas, ir „begalinė toluma“ yra šios jo neaprežtybės ženklas. Tačiau neaprežtybėje neįmanoma buvoti: neaprežtybė yra nebyli ir todėl bailsi. Užtat žmogus ieškosi aslos, to mažo žemės sklypelio, labai apžėlyto, apžvelgiamo, uždaro, įtvirtinto:

*Ten dūmas kyla iš po šėlnenų
Ir sklaidosi su vakaro gaisrais (t.p.).*

Begalinė toluma lieka užnugaryje, ir žmogus džiaugiasi iš jos ištrūkęs. Jis „kaip ungurys“ neria „į savo pradžią“ ir yra patenkintas, kad dar „nepavėluota nakvoti užeigoje“ (XIV). Tačiau staiga ji sukrečia klausimas: „Bet kurgi galvai pagalvys?“ (XIII). Ne tas pagalvys, kurį padeda svečiams užeigos šeimininkas, o tas, kurio žmogus trokšta, suvokęs, kad ir jo „jau kelionė neilga“ (XIII); kad

*Visas gyvenimas čia buvo
Tik trumpas sustojimas užeigoje...
Tik stiklo sublizgėjimas vagio (XV).*

Nieko tad nepada užeigos šilima: ji tik nutirpdo apšarmotąsį veidą. Nieko nepada begalinės tulos susitraukimas ir mažą aslos plotą: jis tik pašildo kojas prie liepsnojantio židinio. Nes turėti „ne trupinį, o viską“ (XIII) yra žmogaus apsimetimas. Nuosekliai tad ir *užeigos prasmė yra pabuvioti, bet nepasilikti*. Paversta žmogiškojo būvio prasmėnimi ir net regima šio būvio išraiška, užeiga prie Vilniaus vieškelio teikia Kazio Bradūno ciklui gėlmę, į kurią mus veda visų šio ciklo eilėraščių vaizdai ir motyvai.

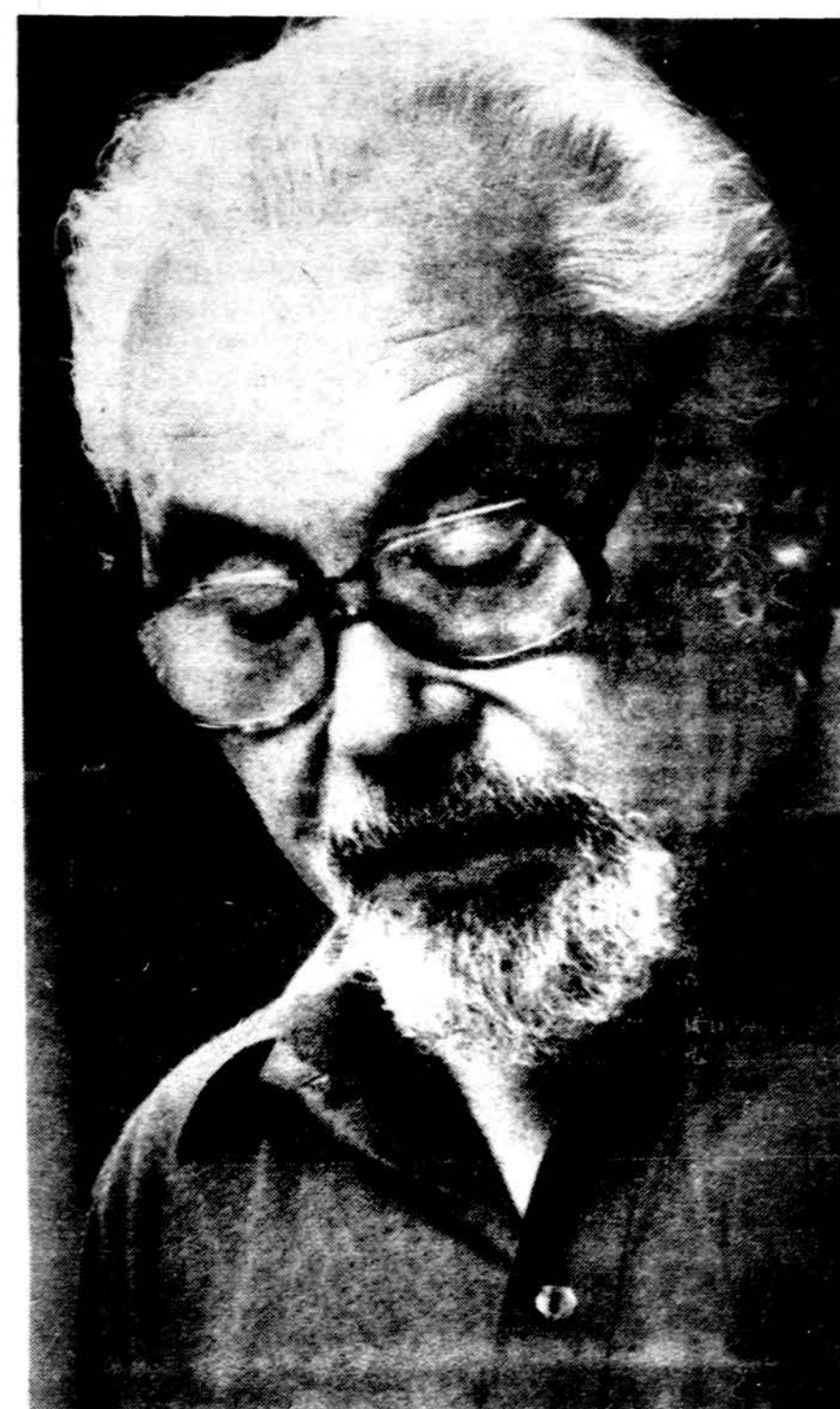
I šią gėlmę mus ypač patraukia eilėraščių ciklo *rėmai*, kurie vos jaučiami, užtat neįkūrus, tačiau pakankamai aiškūs, kad visam pavaikslui teiktų ryškia apybraižą. Šios rėmus sudaro evangelijų pasakojimas apie Jėzuso mokinių kelionę į Emauso kaimą ir vakarienę šio kaimo užeigoje (plg. Lk 24,13-31). Bradūnas šį pasakojimą padarė atvirkščiai: iš Emauso jis perkėlė užeigą prie Vilniaus vieškelio ir rado Kristų jau sėdintį prie stalo ir valgantį — vienų viena:

*Vienas užstolėje sėdi
Ir valgai vargo vakariene (I).*

Visi kiti, „pilkom sėrmėgom apsišėdę“, ateina prie stalo, nusilenkia, atsispašo, kad dėvį „išsioseną kasdienę“ (I), sėdasi ir vakarieniauja kartu, nepažindami Kristaus, kaip ir jo mokiniai. Tačiau čia įvyksta tai, kas ir Emause:

*Kas pertraukė didžiulę tylą
Ir duoną perlaikė perpus?
Net krūptelia palaikė užeigą —
Ir atpažįstame Tave staiga (I).*

Bet atpažintas Kristus neišnyksta, kaip evangelijų pasakojime, o pasilieka sėdėti „prie trupinių to stalo“ (XVI), stebėdamas, kas vyksta aplinkui jį. *Užeiga prie Vilniaus vieškelio virsta Kristaus stebėjimo scena*. Šioji gi scenoje slenka Lietuvos istorija,

Poetas Kazys Bradūnas

Nuotrauka Vytauto Maželio

„rinkdama išmėtytus metus“ (IX). Tai ir sudaro Kazio Bradūno eilėraščių turinį.

Visų pirma atvyksta užeigon „trys nuogi iš kapinyno“ ir apsišautia „trijų sukilimų palikta“, kampe kabėjusia „krūvina rudine“ tarsi „Turino drobulė“ ir išeina į Vilnių „krūviniu keliu“ (II). Turino drobulė, kaip pasakoja legenda, esanti ta pati, kurioje buvęs palaidotas Kristus. Simbolinis trijų sukilimų (1831, 1863 ir 1941) dalyvių prisikėlimas su krūvinos rudinės palyginimu su Kristaus mirties drobulė iš karto įstato skaitytoją į *vilties kelią*, kurio žygiuoja Lietuvos istorijos asmenys bei įvykiai: visi sukilimai buvo pralaimėti, tačiau jų dalyviai nėra išnykę; jie gyvena mūsų šamoneje ir keliauja į Vilnių — mūsų istorijos centrą — po Kristaus drobulę. — Užeigon atvyksta „pakeliui į Kauną“ — užeiga yra atvira abiem kryptim: į Vilnių ir iš Vilniaus — ir Adomas Mickevičius (VII), netekęs Marilės, bet „tą valandą“ dar nežinodamas, kad neteks ir tėvynės (t.p.). Tai mūsų tremtinės kosios būklės prasmuo: Mickevičius neteko tėvynės ir niekad jos neberegėjo. Todėl, „kada tremty gyvenimai prabėgo“ ir kai viskas atrodo tarsi „pėdsakai anta pernykčio sniego“ (t.p.), Bradūnas prašo savo žmoną „bent puokštę rožių“ padėti „Vavely anta poeto karsto“ (t.p.). — Užeigon atsibeldžia ir „meškininkai“ su meška ir rodo pokštų, užkaldami į karsą ne žyda, o pačią mirtį (VIII). Čia pasimato ir Napoleonas su girtu Kutuzovu, nuvirtusiu „su visom sagtim“ (IX). Pro užeigą praeina maldininkų procesija „į Vilnių, į Kalvarijas“ (X): joje poetas atpažįsta savo motiną, basą „iš Suvalkijos“, prašydama ją pasimelsti ne tik už jį, „dar nesantį“ ir „jau buvusį“, bet ir „už visą giminę — be pabaigos“ (t.p.). — Pro užeigą pra-

važiuoja krikštėstėvė, pradainuoja „vestuvių karietos“, praeina „iš Sibiro grįžę“, sustoja „turistai alaus“ (XII), o kai „kelias tuščias ir miglotas“, tai iš po nakties matyti „smėly pedos nukreivotos“, tik nežinia — „šunelio ar striubų“ (XI).

Šia lietuviškųjų įvykių santalka užeiga prie Vilniaus vieškelio įgyja naują *matmenį* (dimensiją), būtent: ji tampa liudytoja ne tik žmogiškojo praeinamumo, bet ir tautinio — nuo senovės, „kai kunigaikščių žygūnai sustojo pamainyti žirgų“ (IV), ligi pat partizanų kovų, kai aslos molis „kraują godžiai beryjas“ (XI). Chronologinės įvykių eilės Kazio Bradūno cikle nėra, nes tai ne istorijos eigos vaizdas. Tai vaizdas *tautinio būvio*, kuriam reikia grintis, laiminti ir pralaiminti, kaip ir asmeniniam būviui. Tautos istorija yra įjungta į žmogiškojo būvio visumą ir todėl neša jo likimą. Atskirais istoriniais taškais — tiek didingais (kunigaikščių žygūnai, Napoleonas, Mickevičius), tiek kasdieniniais (meškininkai, maldininkai, tremtiniai) — yra apibūdinamas šis likimas — dažnai tik nežymiomis užuominomis, įvilkdomis ir paties poeto apmąstymų (plg. XII-XVI), kuriuose užeiga kaip prasmuo vis aiškiau iškyla šamones švieson.

Žmogaus ir tautos būvio dužlumas yra tad Kazio Bradūno ciklo gėlmė. Atsimenant betgi, kad visa scena vyksta akivaizdoje Kristaus, pasilikusio užeigoje prie Vilniaus vieškelio, šį Bradūno eilėraščių gėlmę įgyja ypatingos prasmės, būtent VILTIES, kuria baigiasi paskutinis ciklo eilėraščių:

*Ir Tu pasilikai prie trupiniuoto stalo
Užbaigti vargo vakariene (XVI).*

Nors už tą su Kristumi valgomą kąsį „duonos krūvinos“ ir

reikia mokėti baisyti kainą — „kaulais, kapinyną smėliu“ (t.p.) — tačiau „Prisikėlimo giesmė“ vaidenas „vakarą Vėlinių“, ir žmogui daros „šia valandą jau nebaugu“ (t.p.). Didžiai prasmingu, šventiniu vaizdu Bradūnas užsklaidžia savo ciklą:

*Ir duonos riekę rankom iškelia
Užeigoje prie Vilniaus
vieškelio (t.p.).*

Ši pakylėjimo scena paverčia „palaikę užeigą“ *vilties šventykla*. Kristaus perpus perlaučta bei pašvęsta duona ima žmogus savo rankon ir kelia ją aukštyn tarsi ženklą, kurio vedamas jis tikisi nugalėjęs tiek asmeninius, tiek tautinius negandus. I tokius ritualines scenas Bradūnas buvo linkęs ir anksčiau. Tačiau ankstesnės scenos pabrėžė daugiau žemės šventumą. Tuo tarpu šiame cikle išeina aikštėn ir istorijos šventumas. Istorija yra tarsi Mišios, kurių metu aukojamas žmogus — tiek asmens, tiek tautos — būvis visa jo pilnatvė. Duonos riekę — „kasdienės mūsų duonos duok mums šiandien“ — tampa šio būvio prasmėn ir jo išraiška, o poetas kaip šio būvio kunigas neša ją Tam, kuris su visais mumis valgo „vargo vakariene“ ir su kuriuo „sėdime susikabinę“ (XVI).

Idejinio požiūriu Kazio Bradūno ciklas „Užeigoje prie Vilniaus vieškelio“, atrodo, bus pats giliausias iš visų pastarųjų jo rinkinių, nes čia jam pasisekė sujungti ant „morenų kalvos“ (III) stūksančią ir „apjuosta upės juosta“ (XIV) senovinę, plukto „molio aslą“ užeigą, šios tikrovės nakvynės namus, su amžinąja ir net transcendentine žmogaus būkle tiek asmenine, tiek tautine jos lytimi. *Tautos* prasmėn keliu Bradūnas eina jau seniai. Reikia jį nūn tik pasveikinti, kad jis nauju savo ciklu žengia ir į žmogaus prasmės kelią; kad poeto žvilgsnis nesibaigia tautos gėlmėmis, bet kad jis atranda ir žmogaus gėlmę. Šios gėlmės ieškojimas ir įvairiųjų jos vaizdavimas yra dabartinės poezijos rūpestis — ne tik laisvajame, bet ir sovietinės santvarkos nustelbtame pasaulyje. Visi klausia, ar žmogus baigiasi savo regimybė. Perkelti asmeninę regimybę į visuomeninę — socialinę (socializmas) ar tautinę (išėivija) — dar anaipol neat-sakytą ir ana visuotinį klausimą. Tai tik nustumti jį tolyn. Savo ciklu Bradūnas ne tik įsijungia į dabartinės poezijos ieškojimų pastangas, bet mėgina anuos nepilnus atsakymus peržengti ir žmogaus baigties ieškoti ne jo socialinėje ar tautinėje konkretybėje, o kažkur žymiai giliau, būtent: susikabinus su Tuo, kuris „vargo vakariene“ pradeda ir baigia; pradeda ir baigia ne iš kilmingosios gotikos ar baroko šventyklose, o užeigoje prie Vilniaus vieškelio, kurio jau daug kasėjo ir dar eis, tačiau niekas nepasiliks, išskyrus Tą, kuris yra vakar, šiandien ir rytoj. Istorija, ta „kaprizinga teta“ (IX), mėto mums po obuoli, „patį gražiausią“ (t.p.). Tačiau mes nepagauname jo „nugrubusiais nagais“ (t.p.). Tik susisėdę užeigoje prie vieškelio, kurio „pavėlavę skubinas“ (t.p.) ir suėję pokalbį su Anuo valgančiuoju prie trupiniuoto stalo, suvokiame šios „kaprizingos tetos“ žaismą ir kartu mūsų tautos kelią:

*O, Brangioji, tavo kojos basos —
Kur nubrisi per asaras,
Kur nubėgsi per tarjais? (XI).*

kž

Čiurlionio ansamblis nepasiduoda

Lietuvių tautinio meno Čiurlionio ansamblio koncertas 1986 m. rugsėjo 20 d. Jaunimo centre, Chicagoje. Vadovas ir dirigentas Rytas Babickas. Kanklių orkestro vadovė Ona Mikulskienė. Solistai Aušra Babickienė, Lilė Čaplinskienė, Algis Gylis, Vladas Plečkaitis, Violeta Žilionytė-Leger. Rengė „Margutis“.

Pastaruoju metu pas mus jėga į madą koncertui pasibaigus visai salei sukilti ant kojų ir atliekėjams sukelti „stovimasias ovacijas“. Dažniausiai tai žymi turbūt daugiau negu tik publikos susižavėjimą menine koncerto kokybe. Kai plojant atsistojama svečių iš tolumo krašto (kad ir iš Lietuvos) pasirodymo atveju, tuo, reikia manyti, ženklina tautinio solidarumo pajautimas — solidarumo, kuris įveikia ne tik fizinius, bet ir psichologinius nuotolius ir pralaužia dirbtines užvaras. O iš Clevelando į Chicago atvykusio Čiurlionio ansamblio koncerto proga plojančių klausytojų bendras atsistojimas užakcentavo bene tris panašiai jautrius momentus: pagarbą Čiurlionio ansamblui, kaip vienai iš brangiausių ir reikšmingiausių mūsų muzikinio gyvenimo institucijų; pagarbą tiems dviem asmenims, su kurių pavarde ansamblis neatsisiekiamai suaugęs — taigi, Onai Mikulskienei, koncerte itin aktyviai pasireiškusiai, o per ją ir jos vyrui a. a. Alfonsui Mikulskiui; ir ne paskutinėj vietoj pagarbą Rytui Babickui, perėmusiam iš Alfonso Mikulskio batutą ir stropiai saugančiam, kad ansamblio ugnelė neužgesnėtų, kad nenustotų skambėję dainių ir kanklininkų balsai...

O gal visus šiuos momentus grindė toks pats giliausias publikos jausmų potekstės klotas, būtent, koncerto atliekėjų sužadintas lyg ir bendro mūsų istorinio likimo suvokimas, mintimis perbegant Čiurlionio ansamblio nueitą kelią (juk tai ir mūsų, išeivių, daugumos kelias) ir akimis glostant čiurlionių veidus: vieną jau žilais plaukais įrėmintus ir amžiaus vagomis išraižytus, signalizuojančius mūsų išeivijos gyvenimo saulėleidį, kitą dar visiškai jaunus, netgi vaikystės šypsenų spindinčius, keliančius gaivią viltį, kad po šio saulėleidžio bus ir vėl nors dar vienas saulėtekis.

* * *

Lygiai kaip pati tauta, taip ir jos tautinis menas nestovi vietoj. Tik vieta vietai nelygi. Kai kuriose „stovima“ ilgiau ar miečiau negu kitose. Pavyzdžiui, syki pakliuvusiai ir romantizmo glėbi, mūsų liaudies dainai dar ir šian-

dien nelabai tesinori iš jo išsivaduoti. Arba, tiksliau pasakius, didelė mūsų publikos dalis nenori jos iš ten paleisti. Daug kas linkęs dėti tiesiog lygybės ženklą tarp romantinio stiliaus ir „tikrosios lietuvių liaudies dainų dvasios“. Ir tai nepaisant to, kad mūsų liaudies kūryba žymiai senesnė už romantizmą ir kad beveik visi jaunesnės ir net vidurinės kartos lietuvių kompozitoriai (tiek Lietuvoje, tiek čia) yra šimtus kartų parodę, kaip puikiai liaudies dainos skamba ir i modernesnės harmonizacijos rūbus įvilktos. Kita vertus, gražiai (taip, vis dar gražiai) skamba jos ir romantiškai apivaldintos, ką Čiurlionio ansamblis aną vakarą dar syki įtikinamai įrodė.

Ir bene įtikinamiausiai — keturiomis užbaigos dainomis, harmonizuotomis Alfonso Mikulskio, kurias jungtinės čiurlionių pajėgos — vyrų bei moterų chorai, solistai ir dvylikos kanklių orkestras — atliko su tokia ansambline disciplina, energija ir pasija, kad tuo momentu nieko nesinorėjo, kaip tik savin sugerti visą to ritmo skambesio gyvybę. Čiurlionių muzika — nelyginant kraujas: teka ir pulsuoja!

Bet netrykšta ir nesidaužo. Jeigu reikėtų dar vienu (ir jau kitokiu) žodžiu apibūdinti čiurlionių, tai sakyčiau, kad jų muzikavimas kultivuotas. Čia nėra plėšimo ar staigimo, baubimo ar gergždimo (gal išskyrus vieną kitą krenkstelėjimą tarp baritonų ir altų), nėra ir ritminio plūduriavimo ar išskydimo (net choristų „s“ raidės — visos kartu). O jei pasigendame lankstesnio frazavimo ar subtilesnį išraiškos niuansų, tai sunku dėl to priekiausti ansamblui, kurio dabartinių narių didžiulė dauguma nėra ragavę nei konservatorijos, nei kokios nors kitos muzikos mokyklos.

Steigtinas dar vienas fondas

Kultūrinei ir politinei veiklai paremti turime įvairių fondų. Kadangi juos tvarkome su ūkišku apskurimu, tai jų pagrindinis kapitalas kol kas nemažėja, o didėja. Todėl, žvelgiant iš piniginių šono, kultūrinė ateitis atrodo gana šviesi. Bus lėšų dvasinei sveikatai palaikyti.

Nereikia nė sakyti, kiek kainuoja Lietuvių operos spektaklio pastatymas Chicagoje. Labai, labai daug. Todėl tam ir renkamos specialios aukos, organizuojami baltai, banketai, per kuriuos suskamba itin dosnių

Dalis Čiurlionio ansamblio narių su vadovu Rytu Babicku priekyje Chicago Jaunimo centro scenoje rugsėjo mėn. 20 d. Nuotrauka Jono Tamulaičio

Čiurlionio ansamblio kanklininkės su vadove Ona Mikulskiene priekyje Chicago Jaunimo centro scenoje rugsėjo mėn. 20 d. Nuotrauka Jono Tamulaičio

Kalbant grynai apie skambesio grožį, tai jis kolektyvui ateina visų pirma iš kanklių orkestro. Kur choras pasirodė be palydos, jis ir skambėjo truputį nuogai. Vyras gal būtų ne pro šalį išmokyti šiek tiek daugiau pridengti balsus. O vis dėlto balsus galima pagirti už jų apvalius, tyrus žemojo registro tonus.

Kanklininkai (vienuolika merginų ir vienas vaikinai) skambino rytingai ir tiksliai, tik greituose pasažuose buvo

jaučiama netobulumo. Tai galioja tiek visam orkestrui, tiek ir vieną numerį atlikusiam trio (Julija, Lilija ir Nida Gelazytės). Kai koncerto pabaigoj visas ansamblis bisu užtraukė „Skamba, skamba kankliai“, tai kilo mintis: chorų Chicagoj mes turim, bet mums trūksta tokio kanklių orkestro, kaip Čiurlionio. Ar negalėtų tam būti užuomazga Emilijos Sakadolskienės vadovaujamas kanklių būrelis? Nuo čiurlionių jis skiriasi ne kokybe, tik kiekybe. PLB valdybos

sluoksniuose kalbama apie reikalingą išteigti reprezentacinį mūsų tautinės muzikos ansamblį. Po čiurlionių koncerto viena aišku, tai kad toks ansamblis, šalia choro, privalėtų puikuotis ir kanklių orkestru — ir kuo didesniu, tuo geriau, nes kuo daugiau kanklių, tuo jos skamba pilniau, stipriau ir gaiviau.

Pagirtina, kad Čiurlionio ansamblio išvyką į Chicago per JAV LB Kultūros tarybą parėmė Lietuvių fondas.

M. Dr.

1986 METŲ LB LITERATŪROS PREMIJA

JAV Lietuvių Bendruomenės Krašto valdybos, Kultūros tarybų pasiūlius, 1986 metais išteigtoji 3000 dolerių Lietuvių bendruomenės literatūros premija 1986 metais skiriama už lietuvių išeivijos grožinę kūrybą, išleistą 1985 ir 1986 metais, arba už bet kada parašytus rankraščius. Tebegalioja kitais metais skelbtos taisyklės.

Pirma. Premija skiriama, atsižvelgiant tik į svarstomojo kūrinio meninę vertę. Jei nebūtų gauta premijuotino lygio veikalo, vertinimo komisija pasiūlys Kultūros tarybai tris išeivijos rašytojų veikalus, išleistus po 1980 metų pradžios, vertus Lietuvių Bendruomenės literatūros premijos ir „Lietuvio stambesne“ premija nepremijuotus. Vienam iš jų Kultūros taryba, susitarusi su verti-

Mokslai, literatūra ir žmogus

PETRAS MELNIKAS

Kartais ateina mintys apie literatūrą ryšius su sociologija, istorija — politika ir filosofija. Žodžiu, su intelektualizmu. Tas santykis literatūroje, tačiau, labai nusišėtas. Nežinome, kiek alegoriškos filosofijos autoriai kaip George Orwell, Aldous Huxley, Jean-Paul Sartre, Hermann Hesse, Tomas Venclova, Vincas Krėvė vartojo, jie rašė apie žmogų ir jo gyvenimą, jo jausmus. Taip, jie matė daugiau už kitus rašytojus, bet žmoguje, o ne abstrakcijose. Net grynai istorikai yra laikomi geresni tie, kurie atidengia daugiau žmogų karaliuose, valdovuose, politikuose, o ne jų valdymo tikslas datas ar faktus, kaip, pavyzdžiui, Arnold Toynbee, Barbara Tuchman, Will Durant. Pastarasis radęs reikalo aprašyti net, kaip Napoleonas vos neverkė šalia žmonos, išvažiuodamas į karą prieš Prūsiją ir Rusiją.

Panašiai, geresni yra tie sociologai, politikai ir filosofai, kurie neatitrūksta nuo žmogaus, nes ir mokslas tarnauja žmogui. Jei žmogaus nebūtų, ir visų mokslų nereikėtų. O daug kas tai lengvai pamiršta ir kyla sofistinės abstraktumas darbuose, atitolęs nuo žmogaus, kuris yra visa ko centras.

Spielbergas su savo moksline fantastika labai pagarsėjo, parašęs filmą „E.T.“, kur iš kitos planetos atvykęs gyvūnas ilgisi savo planetos ir verkia... Įvesdamas šiuos žmogiškus jausmus ir filmus, jis pasidarė mokslinės fantastikos pirmūnu. Net Sartre'o filosofinė grožinė kūryba yra, ir skaitant atrodo esanti, grynai apie žmogų. Jis vengia mokslinių pasisakymų net filosofiniame romane *La nausée*.

Pas mus gal mažai iš viso filosofijos literatūroje, kur aprašomi įvykiai ir žmonės. Bet gal dėl to neturėtume per daug jaudintis ir įvesti kategoriškus pasisakymus, paimtus iš kitur, iš įvairių mokslų, kas kartais padvelkia publicistika ir skaitoma kaip straipsniai. Mes nesame dideli filosofai ir gal todėl turėtume

nimo komisija, skirtą 1986 metų premijai.

Antra. Premijai veikalus atsiųsti paskutinė data — 1986 m. gruodžio 31 diena.

Trečia. Premijai veikalai siunčiami vertinimo komisijos adresu: Aušrai Liulevičienėi, 7430 South Maplewood Avenue, Chicago, Illinois 60629, tel. (312) 434-9120.

Ketvirta. Rankraščių pakanka atsiųsti po vieną nuorašą, jei po daugiau — palengvintų komisijai darbą. Jie bus grąžinami. Knų atsiunčiama po penkis.

Penkta. Prie siuntos pridama autoriaus tikroji pavardė, adresas ir telefono numeris.

JAV LB Kultūros taryba

koncentruotis į žmogų, jo jausmus ir užspausti savo žinias, kurios lenda kaip iš maišo, nes vis dėlto nemažai žinome, esame apvažinėję pasaulį ir apsiskaite.

Gal teisingai Pranas Visvydas pažymėjo, recenzuodamas čia vieną romaną, kad skaitytoja intriguoja ne samprotavimai, bet saponai ar meditacijos, bet gyvenimo eigos pavaizdavimai: idomūs įvykiai, idomūs dialogai, idomūs charakteriai ir sumanūs epizodų išdėstymas. Kai kas su tuo gal nesutiks, nes buvo užgriebtos meditacijos, kurios kai kam patinka. Bet kritikas norėjo įstatyti romaną lyg į jo pagrindines vėžes. Kai kam, pavyzdžiui, patinka psichologiniai romanai, bet Nobelio premiją laimėjo romanistas, kuriantis „naują romaną“, kuris teoretškai yra atsisakęs net psichologijos.

Teorijos keičiasi, bet pagrindu lieka supratimas, jog literatūroje užtenka žmogaus ir jo jausmų. Tai gal mažas pasaulėlis. Bet literatūra dėl to yra pasiekiamia ir gali būti rašoma net paprasto, plačiai neišsilavinusio žmogaus. Kiti dalykai (intelektualiniai) yra mokslai, kurių jis neišėjo. Diplomų literatūrą rašančiam nereikia.

Daug gerų dalykų literatūroje buvo parašyta, kai žmogus pasakojo apie savo gyvenimą konfesijų stiliumi. Tai buvo unikalus vieno žmogaus atsivėrimas, savo sielos, ne proto nusivnuoginimas. Proto literatūroje gal net nereikia; tai randame kitos rūšies knygose, ne grožinėje literatūroje. Literatūroje reikia visiškai atsisiekti ir kalbėti, nepretenduojant į išminčius. Taip, kartais norisi revoliucionizuoti iš pagrindų literatūrą, bet ji, atrodo, yra patenkinta tuo, ką aprėpia. Per daug į moksliškas sritis mestis jai kenkia. Jos „grynumą“ vis permąstyti nekenkia.

Kartais ateina mintis, kad atsakymas į ankščiau minėtas mintis glūdi poezijoje, kuri yra senesnė už prozą. Poezija buvo rašoma prieš Kristų ir ji vis daugiau ir daugiau rašė apie jausmus ir vien apie juos, netekdama skaitytojų informaciją. O proza tik kelių šimtų metų senumo. Jai nubrėžiamos vis naujos vėžės, iš kurių ji dažnai savo vežimą stengiasi ištempti. O reikalavimų jai keliama nemažai, gyvenimui vis komplikuojantis.

• **B. Pacevičius. GELĖS MARIJOS RANKOSE.** Marijos apsišėrimų Fatimoje santrauka, skirta puoselėti pamaldumą Dievo Motinai. 212 psl. Gaunama pas autorių: Kun. B. Pacevičius, 1011 College Street, Toronto, Ontario, Canada M6H 1A8. Kaina — 5 dol.

Čiurlionio ansamblio kanklininkai Rytas Urbaitis ir Kristina Kampe per Čiurlionio ansamblio koncertą Chicagoje. Nuotrauka Jono Tamulaičio

Dalis Čiurlionio ansamblio kanklininkų ir moterų choro dalyvių per Čiurlionio ansamblio koncertą Chicagoje. Nuotrauka Jono Tamulaičio

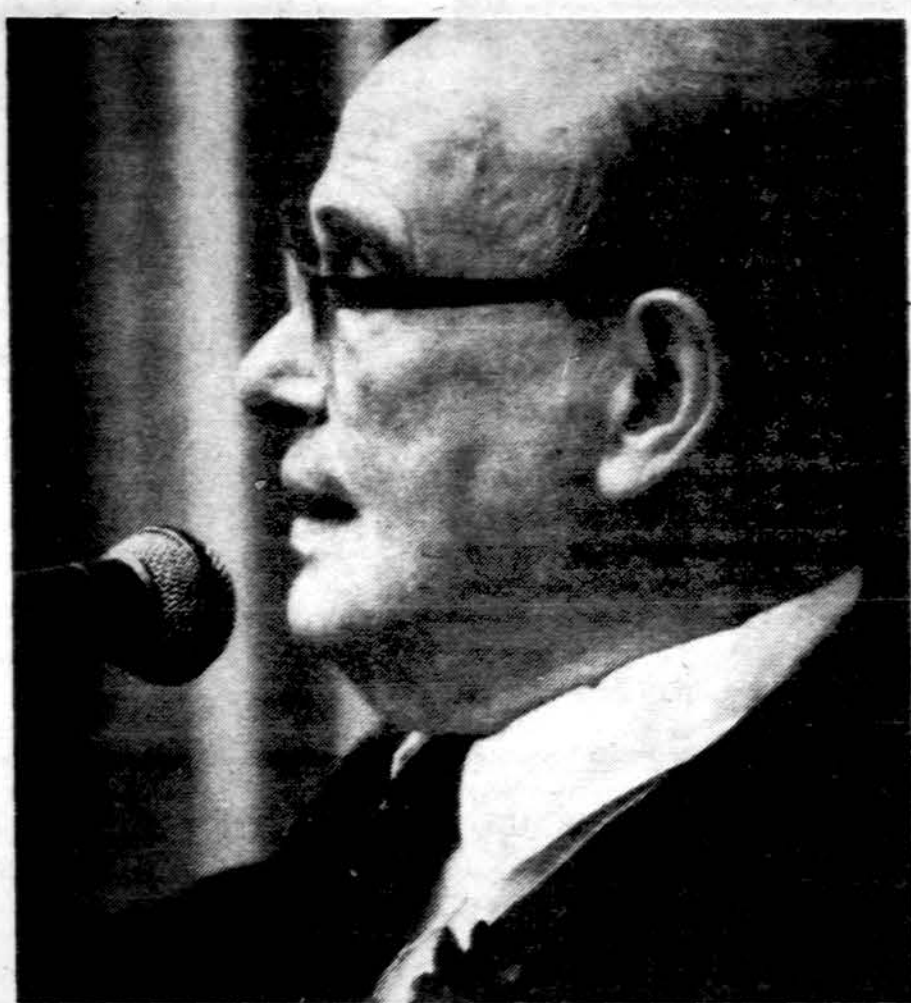
Pauliui Jurkui septyniasdešimt

Šių metų liepos mėn. 27 d. Paulius Jurkus atšventė savo 70 metų amžiaus sukaktį. Lietuviškajai visuomenei jis pažįstamas kaip aibės talentų, įvairiose kultūrinio gyvenimo srityse plačiai besireiškias, kone renesansinis žmogus. Paulius Jurkus — beletristas, stambaus romano ir gausios smulkiosios prozos autorius, poetas, dailininkas, ne tik savo paties, bet ir kitų autorių knygų iliustratorius, žurnalistas, buvęs *Aidų*, *Ateities*, o dabar *Darbininko* vienas iš redaktorių. Greta kūrybos ir tiesioginio žurnalistinio darbo, jis taip pat išeivijos kultūrinės veiklos skatintojas, daugelį metų New Yorko Kultūros židinį organizuojamas scenos renginius ir parodas.

Gimė Paulius Jurkus 1916 m. liepos mėn. 27 d. Žemaitių Kalvarijoje. Tėsių gimnaziją baigė 1936 metais ir tada stojo į Vytauto Didžiojo universiteto Humanitarinių mokslų fakultetą studijuoti lituanistikos, kurią baigė 1943 metais. Vokietijoje nuo 1949 metų pradžios iki 1950 metų pradžios leido ir redagavo *Aidų* bei *Ateities* žurnalus. Atvykęs į JAV ir įsikūręs New Yorke, nuo 1951 metų dirba *Darbininko* redakcijoje. Tarp 1951 ir 1955 metų buvo *Ateities* vyriausias redaktorius. Aplink jį būrėsi to meto ateitininkiskasis jaunimas, kurio kūrybines pastangas jis mokėjo draugiškai ir nuosirdžiai skatinti.

Savo eilėraščių Paulius Jurkus pradėjo spausdinti *Ateityje* ir *Studentų dienose*, novelės — *Naujojoje Romuvoje* ir *Naujojoje Lietuvoje*. 1954 metais, jau Amerikoje, buvo išleista pirmoji jo novelių knyga *Pavasaris prie Varduvo*. Jo stambus romanas *Smilgačių akvarelė* buvo premijuotas Draugo romano konkurse ir išleistas 1957 metais. Tai plačiai piešiamas Nepriklausomybės laikų Lietuvos miestelio inteligentijos gyvenimo vaizdas, sudarantis foną pasiturinčio ūkininko dukters Samanės platoniskai meilei jaunam vikarui. 1975 metais buvo išleista jo pasaka-poema *Juodvarniai* liaudies pasakos apie dvylika brolių, juodvarniais lankčiusiu, motyvais.

Ypač ryškia vieta Pauliaus Jurkaus kūryboje užima jo kultivuojamas legendinių pasakojimų žanras. 1968 metais išėjo jo Vilniaus legendų rinkinys *Ant*

Sukaktuvinkas Paulius Jurkus per savo kūrybos šventę rugsėjo 13-14 d. Kultūros židinį, New Yorke. Nuotrauka Vytauto Maželio.

Vilnelės tilto. O kaip tik šiais metais, su rašytojo sukaktuvėmis taikliai sutampanti — nauja pasakojimų knyga *Kai Vilniaus liepos žydi*.

Paminėtina, kad kai kurie Pauliaus Jurkaus eilėraščiai yra tapę išeivijoje itin pamiltomis dainomis. Pavyzdžiui, „Kaip obelis mamyt, palinkus“ ankstyvo pokario išeivijos jaunimui paradižiui atitiko daugelio jų gyvenimus, paliekant tėviškę, atsiveikinant su savaisiais. O „Kaip grįžtančius namo paukščius“ (muzika Juozo Strolgos) — jau giliai prigijusi išeivijos giesmė, giedama tiek per mišnių liturgiją, tiek per vakarines

maldas stovyklose. Besilankantis Lietuvoje parveža pasakojimus, kaip jie yra ten buvę prašyti išmokyti šios giesmės žodžius ir melodiją.

Kazys Bradūnas, aptardamas Pauliaus Jurkaus beletristines ir poetines kūrybos bruožus, pažymi, kad pirmaisiais savo raštais jis „debiutavo kaip simpatingos žemaitiškiosios buities vaizduotojas. Tolimos provincijos kaimas ir bažnytkaimis yra tų linksmų ir liūdinių istorijų rėmai, kuriuose išbaigtais ir lygiais charakteriais, kupiniais paprastumo ir šilumos, mirga prasmingas mažųjų žmonių gyvenimas. Vėlyvesnėje raidoje Jur-

kaus proza įgauna realistinių romantinių-legendinių žymių. Jurkus temų čia ieško savo gimtojo kaimo, o ypač Vilniaus, artimesnėje ar tolimesnėje praeityje, vykusiai atkurdamas epochos dvasią, su spalvingu pareigų ir luomų margumynu... Savo eilėrašiais Jurkus eina tuo pačiu keliu: tėviškė, nūdienos džiaugsmas ir liūdesys, legenda ir pasaka sudaro jo lyrikos charakterį. Stiliumas, formos bei poetinių vaizdingumo priemonių atžvilgiu Jurkaus proza ir poezija, vengdama naujų ir literatūrinių eksperimentų, pasilieka klasiškai tradicinės raškos atstovas. Visu savo kūrybos pobūdžiu Jurkus yra lietuviškasis tėviškės poetas gerąja tos sąvokos prasme“ (LE, X, p. 158).

Naujos jo knygos *Kai Vilniaus liepos žydi* ir 70 metų amžiaus sukakties proga Paulius Jurkus buvo pagerbtas š.m. rugsėjo 13-14 d. Kultūros židinį, Brooklyne. Iš Kalifornijos atvykęs poetas Bernardas Brazdionis savo kalboje peržvelgė sukaktuvinko kūrybinį kelią. Aktorius Vitalis P. Žukauskas skaitė ištraukas iš rašytojo naujosios knygos. Taipgi perteikė Kotrynos Grigaitytės Pauliui Jurkui dedikuotą eilėraštį. Dainų programą atliko „Perkūno“ choras, kuriam vadovauja muzikas Viktoras Ralys. Ta proga buvo suruošta ir Pauliaus Jurkaus tapybos darbų paroda, kurioje buvo išstatyti 63 dailininko darbai. Didesnė jų dalis nutapyta Lietuvos peizažo temomis. Buvo taip pat išstatyta ir Pauliaus Jurkaus parašytų bei jo iliustruotų kitų autorių knygų rinkinys. Gausiai susirinkę Pauliaus Jurkaus draugai ir gerbėjai džiaugėsi ne tik šia rašytojo kūrybos švente, bet ir jos metu įsigyta naujausia jo knyga, liudijantią tos kūrybos neišsenkančią versmę.

Kazys Bradūnas * Havajų haiku

IŠ LĖKTUVO

Vandens lėlių lapai
Dievų tvėnkiny —
Havajai iš lėktuvo.

NAUJAGIMIS

Salynas gimė
Iš motinos žemės ir tėvo dangaus,
O lopšį supa vandenynas.

PALMĖ IR GLUOSNIS

Palangėje plaukstosi palmė,
O gluosnį sapnuoja
Geltonais rudens lapais.

PARYČIU

Ankstybas gaidžių giedojimas
Pabūdina vandenį,
Ir įlankos veidrodis dūžta.

SEKMDIENIS

Havajiečių giesmės ir muzika
Sekmdienio pamaldose —
Didelis paukščių čiučbėjimas.

UOLA

Šventojo Petro bažnytelė
Juodoje lavos bangoj
Tartum uola.

DEBESU POILSIS

I kalną atsirėmė,
Sėdi pavargę debesys —
Pailsino lietaus kibirai.

NOSTALGIJA

Senos jūreivių dvosios
Liūdi Lahainos pakrantėje —
Jau niekas banginių negaudo.

BROLIAI

Perku Samojos dievuką —
Būsime giminės,
Medžio broli-Rūpintojėli.

ILIUZIJA

Norėjau pabūt laukiniu,
O žentas atneša laikraštį
Ir dukrė nusipirko kompiuterį.

NE DANGUI

Balti dūnai kyla į viršų —
Aukosim paršiuką,
Ne dangui — sau.

NEIŠGIRSTU

Klausausi tūkstančio paukščių,
Tik vyturio neišgirstu
Jau keturiasdešimt metų.

GYVYBĖ

Pro kieta kraterio pluta
Kalasi daigas —
Pasitrauki, mirtie.

TYLA

Įlankos tylą
Saugo koralai,
Girdžiu tik mūsų širdies.

NESPĖJU

Naktis užkranta staiga
Ir švinta taip greitai,
Kad užmigti ir pabusti nespėju.

PALIEKANT

Lėktuvui kylant,
Pradedu budintis —
Koks gražus buvo sapnas!

Raudonoji audra

ANTANAS KLIMAS

Tom Clancy, *Red Storm Rising*.
New York: G. P. Putnam and Sons,
1986. Kieti viršeliai. Aplankas. 652
psl. Kaina — 19.95 dol.

Turbūt nėra jokia paslaptis, kad kiekvieno JAV rašytojo svajonė yra parašyti bent vieną „bestselerį“, atseit, labiausiai perkamą knygą. (Lietuvių kalboje, deja, dar nėra tinkamo, trumpos atitikmens; todėl, ligi koks

neologizmų genijus sugalvos šmaikštų žodį, gal vartokime *bestselerį* — ir be kabučių —, nes taip daro daugelis kitų Europos kalbų.) Ypač jeigu tas veikalas pakliūva į *The New York Times* bestselerių sąrašą. Ir to dar negana: dar geriau yra tada, kai knygų rinkoje pasirodęs veikalas — o tai dažniausiai būna romanai — ne tik iškopio į bestselerių sąrašo pirmąją vietą, bet toje populiarumo aukštumoje išsilaiko bent keliolika savaičių, o kartais net ištisus mėnesius! Dažnai tai yra ne kokie svarbūs literatūros kūriniai, o populiariai romanai, kurie patraukia skaitytojus įdomia intriga, netikėtais nuotykiiais, gyvais charakteriais ir šmaikščiu, gyvu pasakojimu.

Kai kurie rašytojai ir su keliolika romanų niekad nesulaukia tokio komercinio populiarumo. Kai kurie tik kelinu savo veikalu įkopia į šį greito knygos pirkimo kalną, bet vienas, kitas ir tą viršūnę patenka patia pirmąją savo knygą. Kartais ir keliomis iš eilės. Tada jau ir autorius, ir leidykla, galima sakyti, jaučiasi beveik devintame danguje, nes toks pasisekimas jiems garantuoja, kad ta knyga bus perkama beveik visų viešųjų bibliotekų, kartais net po kelis egzempliorius. Tokia knyga bus taip pat platinama įvairių knygų draugijų bei klubų; toks veikalas bus vėliau išleistas vad. pigių knygų serijose (vad. „paperbacks“). Kartais tokiomis knygomis susidomi filmų gamintojai bei televizijos bendrovės. Be to, gana dažnai tokios knygos yra vėrčiamos į kitas kalbas ir leidžiamos dideliais tiražais. Visa tai reiškia dideles pinigų sumas ir autoriui, ir leidykloms.

Vienas iš tokių nepaprastai sėkmingų autorių yra Tom Clancy. (Iš tikrųjų: Thomas L. Clancy, bet jis knygose rašosi Tom Clancy). Apie jo patį pirmąjį nepaprastai sėkmingą romaną, *The Hunt for Red October* (atseit:

Raudonojo spalio medžioklė) jau buvo mūsų spaudoje rašyta: pirmiausia į šį romaną atkreipė dėmesį Viktoras Nakas (Plgk. *Lituanus*, vol. 31 — 1985 — No. 3, pp. 76-79). O vasaros pradžioje apie tą romaną bei jo autorių *Drauge* rašė Gražina Kriaučiūnienė (Plgk. *Draugas*, 1986 m. birželio mėn. 21 d.).

Mums, žinoma, įdomiausia yra tai, kad pagrindinis *Raudonojo spalio* herojus yra lietuvis. Teisybę pasakius, gal puslietuvis, nes romane taip ir lieka neaišku, kas buvo jo motina. Bet ir be to „lietuviško fakto“ pats *Raudonojo spalio* yra taip įdomiai parašytas, kad jį skaitai beveik kvapo neatgaudamas. Del to šis pirmasis Tom Clancy romanas išsilaikė NYT bestselerių sąrašė, berods, net septynis mėnesius! Daugiausia — pirmoje vietoje. Ir kai vėliau jis buvo išleistas pigių „popierinių“ knygų serijoje, jis irgi ilgai išbuvo bestselerių sąrašė. Tarp Tom Clancy mėgėjų yra ir pats JAV prezidentas Ronaldas Reaganas, kuris autorių net specialioje audiencijoje priėmė Baltuosiuose rūmuose.

Ir štai visai neseniai Tom Clancy vėl visus savo romanų aistringus pibloškė savo nauju romanu, *Red Storm Rising*, kurį mes čia vadinsime, trumpindami, *Raudonoji audra*. (Tarp kitko, Lietuvos kalbininkai siūlo vartoti žodį „aistruolis“, kaip anglų kalbos „fan“ atitikmenį. Mano galva, „aistruolis“ yra gal kiek šmaikštesnis, negu mūsų spaudoje kartais vartojami „sirgalis“ bei „entuziastas“, nes šie pastarieji turi ir kitų reikšmių.)

Šis antrasis Tom Clancy romanas, *Red Storm Rising*, jau yra kaip reikiant: 652 daugelio formato puslapiai. Yra tikrai ko paskaityti. Ir štai šis didžiulis romanas irgi iš karto atsidūrė NYT bestselerių sąrašė! NYT rugpjūčio 17 dienos laidoje jis jau stovėjo patioje pirmoje vietoje!

Nesinori čia būsimiesiems šio romano skaitytojams papasakoti šio labai įdomaus romano turinį,

nes tada jau nebebus taip įdomu akimis ryti puslapių po puslapio, kvapo beveik neatgaunant. Tik tiek norėčiau pasakyti: jeigu *Raudonojo spalio* dar buvo išvengta ginkluoto konflikto tarp Sovietų Sąjungos ir JAV, tai šiame antrajame Tom Clancy bestselyje jau rasime ginkluotą konfliktą tarp Sovietų Sąjungos ir NATO. Kadangi pats autorius, atrodo, yra didelis laivyno aistruolis, tai ir čia daugiausia skaitome apie laivyno mūšius. Tačiau yra pavaizduotų ir sausumos kautynių, ypač Vakarų Vokietijoje. Ir vėl, kaip ir su *Raudonojo spalio*, skaitai ir vis atsiskaityti negali. Pasakojama labai gerai, gyvai, įdomiai, vaizdžiai, nežūrint to, kad yra daug naujausios moderniosios karo technologijos dalykų, kurie eiliniams skaitytojui turėtų būti beveik „neįkertami“. Man atrodo, kad ir *Raudonoji audra* išsilaikys NYT bestselerių sąrašė gana ilgą laiką.

Reikia paminėti, kad tai jau ne pirmas romanas, kuriame vaizduojamas ateities konfliktas tarp Sovietų Sąjungos ir JAV. Kas domisi tokiais klausimais, galėtų taip pat pasiskaityti ir Allen Drury romaną *The Roads of Earth*, kuriame taip pat labai

įdomiai vaizduojami ateities konfliktai tarp, trumpai sakant, Maskvos ir Washingtono. (Šias eilutes rašantis neseniai šį Allen Drury romaną recenzavo *Lituanus* žurnale: vol. 32 — 1986 — No. 2, pp. 73-79). Šis Allen Drury romanas yra visiškai kitokio pobūdžio, ir jo atmagą yra visiškai kitokioje plotmėje.

Tarp kitko, visas šias knygas galima rasti beveik visose viešose bibliotekose, tik naujo bestselerių pradžioje reikia gerokai palaukti, nes visi ji nori tuojau pat perskaityti. Sakysime, kai aš prieš kiek laiko norėjau mūsų vietinėje bibliotekoje sau rezervuoti Tom Clancy *The Hunt for Red October*, tai jau prieš mano rezervacijos kortelę buvo net vienuolika kitų piliečių anksčiau įteiktų rezervacijos kortelių...

Jeigu gi kurie *Drauge* skaitytojai norėtų kokios nors knygos autoriui, eiti parašyti laišką, tai visuomet galima padaryti, rašant autoriui per (co) leidyklą. O leidyklos adresas paprastai yra patioje knygoje. Jeigu jo nėra, kiekviena biblioteka gali jį jums surasti.

Gal kai kam bus įdomu ir tai, kad pats Tom Clancy iš profesijos yra draudos agentas. Štai kaip apie jį rašoma *Raudonosios*

audros aplankė:

„Jis turėjo privačią audienciją pas JAV prezidentą, kuris pareiškė esąs didelis autoriaus mėgėjas. Jis buvo pakviestas priešiškoms su Baltųjų rūmų tarnautojais. Jis skaitė paskaitas CIA. Tačiau Tom Clancy nėra nei buvęs žvalgybos specialistas, nei laivyno karininkas. Iš tikrųjų jis yra draudos agentas mažame Marylando valstijos miestelyje, kurio vieninteliai anksčiau spaudoje paskelbti dalykai buvo laiškas redakcijai ir trijų puslapių straipsnis apie MX raketą. Platus ir gilus jo tyrinėjimai, lieti Sovietų — Amerikos laivyno strategija ir povandeninių laivų technologija, davė jam pagrindą romanui *The Hunt for Red October*. Besiruodamas rašyti *Red Storm Rising*, jis tarp kitko vieno savaitę praleido JAV laivyno korvetėje, kur jis stebėjo ir gyvavo šoviniams atliekamus pratimus. Jis taip pat nusileido į povandeninį laivą. Jis tarėsi su aukštas vietas turėjusiais sovietų perbėgėliais, kurie jam išdėstė, kaip karo planai būtų pristatomi Politbiurui. Jis daug tarėsi su įvairių rangų kariškiais bei žvalgybos specialistais. Jis dabar rašo savo trečiąjį romaną.“

Antras kaimas — senėnė Vidą Gilvydienę ir Algirdą Titų Antanaitį supa Arvydas Vaitkus, Jūratė Jakštytė, Edvardas Tuskėnis, Eugenijus Butėnas ir Indrė Toliuštė, tirdami: „Juokingi esame ne mes, juokingas yra gyvenimas“. Ar tikrai? Pamatykite Playhouse teatre, Chicagos Marquette Parke, spalio 11 ir 12, 18 ir 19 bei 25 d.

„Raštai ir perspektyvos“

Šių metų rugsėjo 19 d. Ukrainiečių moderniojo meno instituto patalpose, Chicagoje, buvo atidaryta penkių lietuvių dailininkų meno darbų paroda, pavadinta „Patterns and Perspectives“. Šioje parodoje dalyvauja Lietuvių moterų dailininkų draugijos penkios narės: Nijolė Baniėnė, Aleksandra Vilija Eivaitė, Diana Kizlauskienė, Janina Marks ir Ada Sutkuvienė.

Nijolė Baniėnė yra išstačiusi didžiausią skaičių darbų. Jos spalvoto pieštuko darbuose eina viena mintis — rojus sodo augmenijos įvaizdžiai. Panaudodama šviesių, šiltų spalvų gamą, riestas, apskritas, pailgas formas, dailininkė išgauna rojus augmenijos viziją. Jos piešiniuose auga įvairių spalvų egzotiški medžiai, mirga margaspalviai lapai, žydi spalvingos gėlės.

Aleksandro Vilijos Eivaitės dideliuose vibruojančiuose aliejinuose paveiksluose, grumiasi skirtingos judesio jėgos. Jos keturi eksponuoti darbai yra ryškios kolorito, stambių grubių teptuko potečių, su simboliškai nuotaika.

Diana Kizlauskienė yra išskabinusi dalį savo darbų iš ciklo „Elementai“. Spalvotu pieštuku ir grafitu dailininkė piešia tokius elementus kaip žemė, vandenį, orą kelionis variacijomis. Pieštuko brūkšniai ir taškučiai, šviesa, technika, išgauna savo pasirinktų elementų charakteristiką. Oras yra ramus, lyg su stovėjus, kabančias, o vanduo yra banguojantis. Jos koloritas yra švelnus, linija grakšti, visas piešinys subtilus, mistiškas, su tūrinėmis nuotakomis.

Janina Marks šioje parodoje yra gobelenų kūrėja. Jos vilnos ir medvilnės audiniuose matome suabstraktintus folklorinius ir mitologinius elementus. Jos koloritas yra grynų, šiltų spalvų. Audinį, pavadintame „Mano miestas“, pro suabstraktintas formas prasiskverbia dailininkės būdingi lietuviškos tėviškos motyvai.

Ada Sutkuvienė šioje parodoje yra išraiški siurrealistinės nuotikos simbolistę. Dailininkė Sutkuvienė realistiniais įvaizdžiais simboliškai vaizduoja savo gimimą, nuogo žmogaus bejėgiškumą prieš visus pasaulio sukaupus karškus ginklus, rankų judesiais neapsisprendimą, įvairių laikų praeitį, įvairiomis priemonėmis: pieštuku, rašalu, spalvomis dailininkė kruopščiai piešia savo pasirinktus objektus.

Bendras šios parodos įspūdis

Parodos „Patterns and Perspectives“ dalyvės: dailininkės Ada Sutkuvienė, Aleksandra Vilija Eivaitė, Nijolė Baniėnė, Diana Kizlauskienė ir Janina Marks. Paroda, vykstanti Ukrainian Institute of Modern Art, 2320 West Chicago Avenue, Chicagoje, tęsis iki spalio mėn. 18 d.

pasigėrėtinai. Kiekviena dailininkė yra skirtinga savo stiliumi ir braižu, kurie yra pažįstami iš ankstyvesniųjų matytų meno parodų. Aliejiniai dažai, spalvotas pieštukas, grafitas, vilnos siūlai yra tos priemonės, kuriomis dailininkės gali parodyti savo meninius ir techniškus sugebėjimus, išreikšti savo vaizduotę.

sukurti meno darbą. Tik norėdusi, kad šios menininkės nesustotų vietoje, bet ir toliau vystytų savo meniškumą sugebėjimus, išreiškiamus juos naujuose darbuose. Lieka tik palinkėti, kad ateinančioje jų meno darbų parodoje pamatytume naujus menininkų kūrinius.

Saulė Jautokaitė

NAUJI LEIDINIAI

• **WORLD LITERATURE TODAY**, vol. 60, no. 2, Spring 1986. Literary Quarterly of the University of Oklahoma. Žurnalą redaguoja Ivar Ivask. 630 Parrington Oval, Room 110, Norman, Okla. 73069. Asmeniškoji žurnalo prenumerata metams — 23 dol., dvejiems metams — 40 dol., bibliotekoms ir įstaigoms metams — 35 dol., dvejiems — 56 dol. Užsienio prenumeratoriams metams prisideda dar 4 dol. Atskiuro numerio kaina — 7 dol. Universitetų leidžiami ar globojami akademinių pobūdžio literatūros žurnalai šiame krašte yra beveik įprastas reiškinys. Tačiau iš daugelio labai išsiskiria *World Literature Today*. Išsiskiria be galo plačia savo apimtimi: literatūrinio žvilgsnio apriėpami čia net šeši kontinentai, sekama, kas poezijoje, dramoje ir prozoje sukurama šiuo metu net 72 kalbomis, jų tarpe ir lietuvių.

Redaktorius deka žurnalas patraukia ir gana vykusia akademinio ir žurnalistinio informacinio pobūdžio įdomia simbioze. Pridėjus dar didelių puslapių puikų estetinį apipavidalinimą (kiekvienas numeris arti 200 puslapių), leidinys tampa, galima sakyti, savotiška šiandieninės pasaulio literatūros enciklopedija.

Čia minimas naujasis *World Literature Today* numeris savo korpuse dalimi yra skirtas Artimųjų Rytų dabarties literatūrai. O tai vis gana spalvingos iraiščių, iraiščių (persų), turkų, arabų kalbų kūrinių, ir rusų pasiglemžtų Islamo ir Kaukazo tautų bei ispaniškųjų žydų literatūros. Numeryje pateikiama net 17 su minėto regiono literatūromis susietų straipsnių. Visi jie parašyti amerikiečių, kanadiečių ir Vakarų Europos pirmaujančių literatūros kritikų bei mokslininkų. Skaitytas čia įžvalgiai supažindinamas su hebrajų kalba rašoma poezija, proza, su Izraelio teatine situacija. Iš istorinės perspektyvos žvelgiama į pastarųjų dekadų persų literatūros poslinkius. Penki straipsniai aptaria arabų moderniąją prozą; išskirtinai stabtelėjama prie sirų dramų, egiptiečių prozos viršūnių ir arabų moterų kūrybos. Du straipsniai liečia šiandieninę žemdirbišką turkų literatūrą, pabrėžiamas moterų autorių turkiškasis įnašas. Nepamirštama ir musulmoniškoji sovietinių teritorijų literatūra ir egziliškoji armėnų literatūra. Daugeliu naujiena bus baigianti išnykti istorinės šaknis Ispanijoje turėjusi specifinė žydų literatūra. O kai visa tai dar papildoma įvairiomis nuotraukomis, išsanišiais aiskinimais ir atrinktomis bibliografinėmis, tai aptariamų literatūrų šiandieninis vaizdas iškyla visu pagrindinių bruožų ryškumu.

Lietuviškasis šio numerio indėlis yra dvi Rimvydo Šilbajorio parašytos recenzijos: Česlovo Grincevičiaus novelių rinkinio *Vidudienio varpai* ir Jono Mekos poezijos knygos *Dienoraščiai*, 1970-1982.

(k. brd.)

• **STEBĖTINU KELIU**. 1936-1986. Nekaltai Pradėtosios Marijos Seserys 50 metų Šiaurės Amerikoje. Paruošė Sesuo Ona Mikailaitė. Putnam, Connecticut. Nekaltai Pradėtosios Marijos Seserys, 1986. Meniški papuošimai — Ados Sutkuvienės. 96 psl. To paties leidinio angliškoji versija — *A Time to Remember*.

Leidiny, susidedas iš nuotraukų ir trumpų paslydinčių tekstų, skirtas pažymėti Nekaltai Pradėtosios Marijos Seserų penkiasdešimties metų sukaktį nuo jų atvykimo į šį žemyną ir vaizdais atskleisti jų daugiopą tarnybą savo tautiečiams išėjimams dvasinėje, kultūrinėje, auklėjimo, švietimo, spaudos, vaikų ir senelių globos srityse. Metų perspektyvoje, pažymi Nekaltai Pradėtosios Marijos Seserys, ryški Dievo Anvaizdos ranka

I VAKARUS PASITRAUKĖ SAULIUS TOMAS KONDROTAS

Besiruošiant spausdinti šios savaitės *Draugo* kultūrinį priedą, iš Laisvės radijo įstaigos Munchene, Vokietijoje, buvo pavirtinta truputį anksčiau mus pasiekusi žinia, jog i Vakarus pasitraukė okupuotos Lietuvos rašytojas Saulius Tomas Kondrotas.

Saulius Tomas Kondrotas priklauso jaunajai Lietuvos rašytojų kartai — gimė 1953 m. sausio mėn. 30 d. Kaune. Psichologijos ir filosofijos studijas baigė Vilniaus universitete 1976 metais. Nuo 1975 metų dirbo Enciklopedijų redakcijoje kaip filosofijos skyriaus vyresnysis redaktorius. Savo kūrybą pradėjo spausdinti periodikoje 1969 metais, i lietuvių literatūra atėjimas kaip daug žadantis prozos rašytojas tiek stilistiniu, tiek tematinio atžvilgiu. Iki šiol išleistas jo knygos: apsakymų rinkinys *Pasaulis be ribų* (1977), romanas *Zalčio žvilgsnis* (1981) ir naujausias apsakymų rinkinys *Ivairių laikų istorijos* (1982). Ypač romanas *Zalčio žvilgsnis*, jungiantis dvi laiko plotmes — 19-to ir 20-to amžiaus pradžios Lietuvą, savo gilia bei drąsia psichologine, filosofine ir teologine potekste patraukė gyvą skaitytojų bei lietuviškosios kritikos dėmesį tiek oficialioje Lietuvos spaudoje, tiek išėjimoje.

Chicago teatruose

Nobelio laureato drama

Bailiwick Repertory teatro grupė stengiasi savo spektakliams parinkti klasikinius veikalus, įymyčių pasaulio autorių. Ši sezona jie Jane Addams centre, 3213 North Broadway, stato Samuel Becketto kūrinį: „Waiting for Godot“. Beckettas už savo kūrybos originalumą buvo 1969 m. apdovanotas Nobelio premija. Jo kūryboje ryškūs psichanalitiniai bruožai, žmogiškos mizėrijos liūnai, nerimas ir ieškojimas. Jis yra vienas iš absurdo teatro pradininkų, kas ryškų i šioje dramoje.

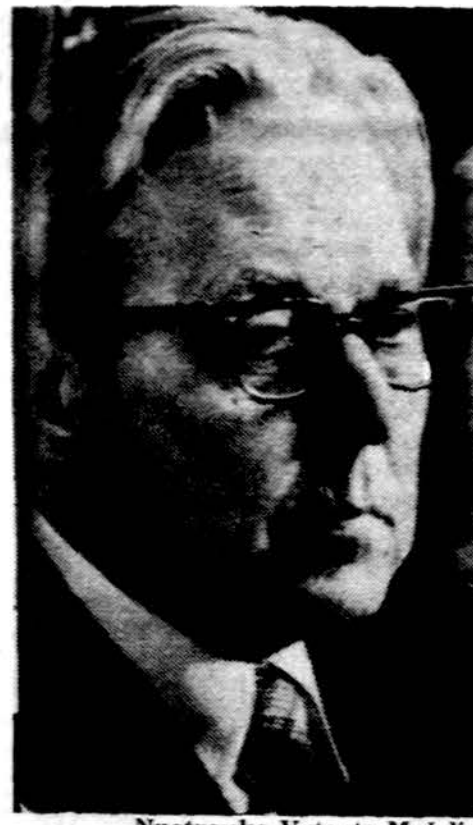
Pagrindiniai veikėjai čia du valkatos, kurie dykumoje laukia Godoto, kuris jiems būtų lyg išganymo nešėjas. Jie stebi dvasios skurdėdus žiaurumą, išnaudojant kitą žmogų, kuris čia simboliškai varomas, ji tvarkant ant kaklo užnerta virve, terorizuojant bizūnu. Valkatos to savo Godoto taip ir nesulaukia...

Drama labai sunki vaidinti, tačiau valkatių vaidmeny tokius egzistencialistinius personažus gabiai sukuria Skipp Sudduth (dramos studijas baigęs Virginijos universitete) ir Timothy R. Monsion, abu dalyvavę daugelyje vaidinimų. Jie ryškiai vaizduoja įsėkančius tikėjimo šiame brutalumo, nelygybės, sėdimo pilname pasaulyje. Reikia pripažinti i didelių režisieriaus Eric Simonson sugebėjimus, įnešant i sceną daug gilių išraiškų.

Nuo spalio 12 d. iki lapkričio 9 d. šis teatras statys Brechto „Saint Joan of the Stockyards“.

Karo herojus scenoje

Forum teatras (5620 South Harlem) stato labai savito stiliaus kūrinį: „Billy Bishop Goes to War“. Tai Ka-

Nuotrauka Vytauto Mazelio

A. A. HENRIKAS KAČINSKAS

Aktorius Henrikas Kačinskas mirė rugsėjo mėn. 28 d. Sunny Hills, Floridoje, sulaukęs 86 metų. Gimė 1903 m. sausio mėn. 23 d. Viduklėje. Nepriklausomoje Lietuvoje buvo Tautos teatro, Vilkolakio ir vėliau Valstybės teatro aktorium. Sukūrė daugybę įvairiausių vaidmenų, ilgai tapdamas vienu žymiausių aktorių lietuvių teatro istorijoje. Jo teatine veikla apima visą reikšmingąjį lietuvių teatro laikotarpį. Šalia verstinio repertuaro pažymėtina, kad Henrikas Kačinskas vaidino visame ligotiniame lietuviškame repertuare, nuo Maironio iki Sruogos. Vokietijoje jis aktyviai reikšė lietuvių tremtinių dramų kolektyvuose Augsburgėje ir Detmoldėje. Atvykęs i JAV, vadovavo dramų studijai Bostone, vėliau tęsė teatinę veiklą New York'e, taip pat pasižymėdamas meniniu šaitymu: jo repertuare buvo kone visi Lietuvos klasikų kūriniai, iš kurių ypač minėtini Donelaičio „Metai“ ir Antano Baranauško „Anykščių šilelis“. Palaidotas spalio 1d. Sunny Hills vietovėje.

nados aktorių kūrinys apie Pirmojo pasaulinio karo kanadietį aviacijos leitenantą William Avery Bishop, gimusį 1894 m. Ontario. Fronte 1918 m. jis numušė 72 vokiečių lėktuvus. Pats karalius Jurgis V jį apdovanojo aukščiausiais medaliais. Tai buvo labiausiai dekoruotas Kanados pilotas i Pasaulinio karo metu.

Visa kūrinį atlieka tik vienas aktorius — Scott Ellis, išėjęs Goodman dramų mokyklą. Jam pasakotojo, pianisto, muzikos direktoriaus vaidmeny talkina David Loud, studijas išėjęs Yale universitete.

Spektaklis nėra monologas, o gyva gilių išraiškos vaidyba, kur aktorius, vaidindamas Bishop, persimeta i pavaldavimą kitų charakterių — kariškių ir kitokių, ir tai atlieka labai sėkmingai. Visas pastatymas turi i miuziklo bruožų, nes yra daug dainų ir beveik ištisai vyksta su pianino pritarimu. Publikai ir kvatoja, ir ploja. Pora valandų prabėga, žiūrovams sekant su dėmesiu i pasigerėjimu. Vaidnuodamas karo herojų, veikalas betgi turi pacifistinių minčių. Iš esmės vis dėlto veikalas yra linksma komedija.

J.Pr.

Nijolė Baniėnė

Iš parodos „Patterns and Perspectives“, šiuo metu vykstančios Ukrainian Institute of Modern Art, Chicagoje.

Naujos knygos

• **Joseph A. Fitzmyer, S. J. RAKTINIAI KLAUSIMAI APIE KRISTŲ: NAUJOJO TESTAMENTO ATSAKYMAI**. Iš anglų kalbos vertė Jurgis Strazdas. Putnam, Connecticut: „Krikščionis gyvenime“ leidykla, 1986. 200 psl. Autorius yra vienas iškiliausių JAV katalikų Šv. Rašto mokslininkų, Naujojo Testamento studijų profesorius Catholic University of America Washington, D.C. Šiame savo veikalė jis kreipia dėmesį i visus svarbesnius klausimus, kurie šiandien domina krikščionis. Jėzaus, Dievo Sūnaus paslaptį, gimimą i Mergeles, Jėzaus mesijinės samonės apreiškimą, Priskelimo skaitinių istoriškumą ir ypatingą šv. Petro bei Apaštalių vaidmenį. Svariai aptardama Šv. Rašto duomenis apie Kristaus prigimtį, knyga padeda suprasti šiuolaikinį Šv. Rašto tyrinėjimą.

• **Balys Gaidžiūnas. IR SAULĖTOS, IR RŪSCIOS DIENOS**. Eilėraščiai. Cleveland, 1986. Išleido ir spausdino Nuolatinės Pagalbos Dievo Motinos parapijos spaustuve, 18022 Neff Road, Cleveland, Ohio 44119. 104 psl. Kaina — 5 dol. Knygoje sudėta 75 eilėraščiai, suskirstyti i skyrius: Kad per amžius nenuitiltu, Graži negestanti pašvaistė, Nepabaigta giesmė.

Jonas Gutas

TIKIU GYVENIMĄ — NE MIRTĮ

• **Jonas Gutas. TIKIU GYVENIMĄ — NE MIRTĮ**. Eilėraščiai. Torontas: „Tėviškos žiburiai“, 1986. Viršelis i iliustracijos dail. Editos Nazaraite. 96 psl. Kaina — 4 dol. Tai antrasis kun. Jono Gutaso eilėraščių rinkinys, suskirstytas i tris skyrius: Tegieda tau visa žemė, Laiko tėkmė, Ateinu pas Tave. Kaip i pirmajame savo eilėraščių rinkiny (Tik vienas šuo, Torontas, 1984) autorius čia kalba apie Dievą, žmogiškąją buitį, mirties mirtinumą, nesibaigiantį gyvenimą.

• **Antanas Maceina. IŠLAISVINIMO TEOLOGIJA: VIŠOMENINIO BAŽNYČIOS ĮSIPAREIGOJIMO PAVOJAI**. Torontas: „Tėviškos žiburiai“, 1986. Spaudė Litho-Art spaustuve Toronte. Tiržas — 500 egz. 120 psl. Kaina — 5 dol. Knygoje perspausdinama mūsų filosofo ir teologo profesoriaus Antano Maceinos straipsnių serija šiuolaikinės išlaisvinimo teologijos temomis,ėjusi per daugelį Tėviškos žiburių numeri. Išlaisvinimo teologijos sąjūdis yra naujas užmojis spręsti su socialine ir kitokia priepasada susijusias problemas. Nors šiuo metu jis daugiausia ribojasi Lotynų Amerikos šalių padėtim, jis praplėstinas taip, kad jį būtų ir Rytų Europos, tuo pačiu ir Lietuvos, išlaisvinimo iš tautinės-politinės priepasdos klausima. Tik tada išlaisvinimo teologija galės padėti tiesti kelius i krikščioniškesnio pasaulio epochą.

• **Danielius Ralys. THE CHOSEN PEOPLE: A LOOK INTO THE PAST**. Torontas: Alpha — Book Publication, 1986. 256 psl. Kaina — 13 dol. Gaunama pas leidejus: Alpha — Book Publication, P.O. Box 157, stn. „M“, Toronto, Ontario M6S 4T3, Canada. Praėjusiais metais miręs autorius, dr. Danielius Ralys (gimęs 1914), šioje knygoje nagrinėja ryšį tarp baisaus žydu

Nuotrauka Jono Tamuličiū

A. A. ALGIRDAS KURAUSKAS

Dailininkas Algirdas Kurauskas, pasižymėjęs išėjimo grafikas, mirė rugsėjo mėn. 30 d. Chicagoje. Gimė 1923 m. liepos mėn. 13 d. Kaune. Baigęs École des Arts et Métiers Freiburg (Vokietijoje) 1950 metais, kaip Prancūzijos valdžios stipendininkas mokėsi Paryžiuje i dalyvavo su grafikos darbais nepriklausomų dailininkų parodoje Paryžiuje. Amerikoje yra dalyvavęs daugelyje lietuvių ir amerikiečių parodų. Algirdas Kurauskas taip pat kūrė scenovaidžius teatro i Lietuvių operos spektakliams. Dailės klausimais dažnai rašė periodikoje, skaitė paskaitas. Pauliaus Augiaus monografijai parašė studiją apie jo medžio raižybą. Algirdo Kurausko grafikos viršelais ir iliustracijomis puošiasi ne tik gausybė lietuviškų knygų, bet ir mūsų žurnalai bei laikraščiai: *Lituanus*, *Laiškai lietuviams*, *Melmenys*, *Margutis*, *Akiračiai*, taipgi ir *Draugo* kultūrinis priedas, kuriam jis sukūrė dar darbe tebeaudojamą pirmo puslapio vinjetę. Su Algirdo Kurausko per ankstyva mirtimi netekome ne tik gabaus dailininko, bet ir aktyvaus mūsų dailės pasaulio dalyvio.

tautos istorinio persekiojimo ir net jos žudymo mūsų laikais ir jų tautos gyvastingumo per aštuoniolika šimtmečių diasporoje. Jis taip pat kelia klausimą, kas sudaro žydų tautinę samonę ir kokios jiems yra ateities perspektyvos.

• **Jonas Burkas. PIETVAKARIUOSE**. „Sūdumos“ 1986m. leidinys, 809 Ramble Street, Hot Springs, Arkansas 71901. Spaudė Mykolo Morkūno spaustuve, 3001 West 59th Street, Chicago, Illinois 60629. 440 psl. Kaina — 15 dol. Knyga aprašo lietuvių kunigų pastoracinį darbą ir jų pergyvenimus Amerikos pietvakariuose, ypač Texas valstybėje.

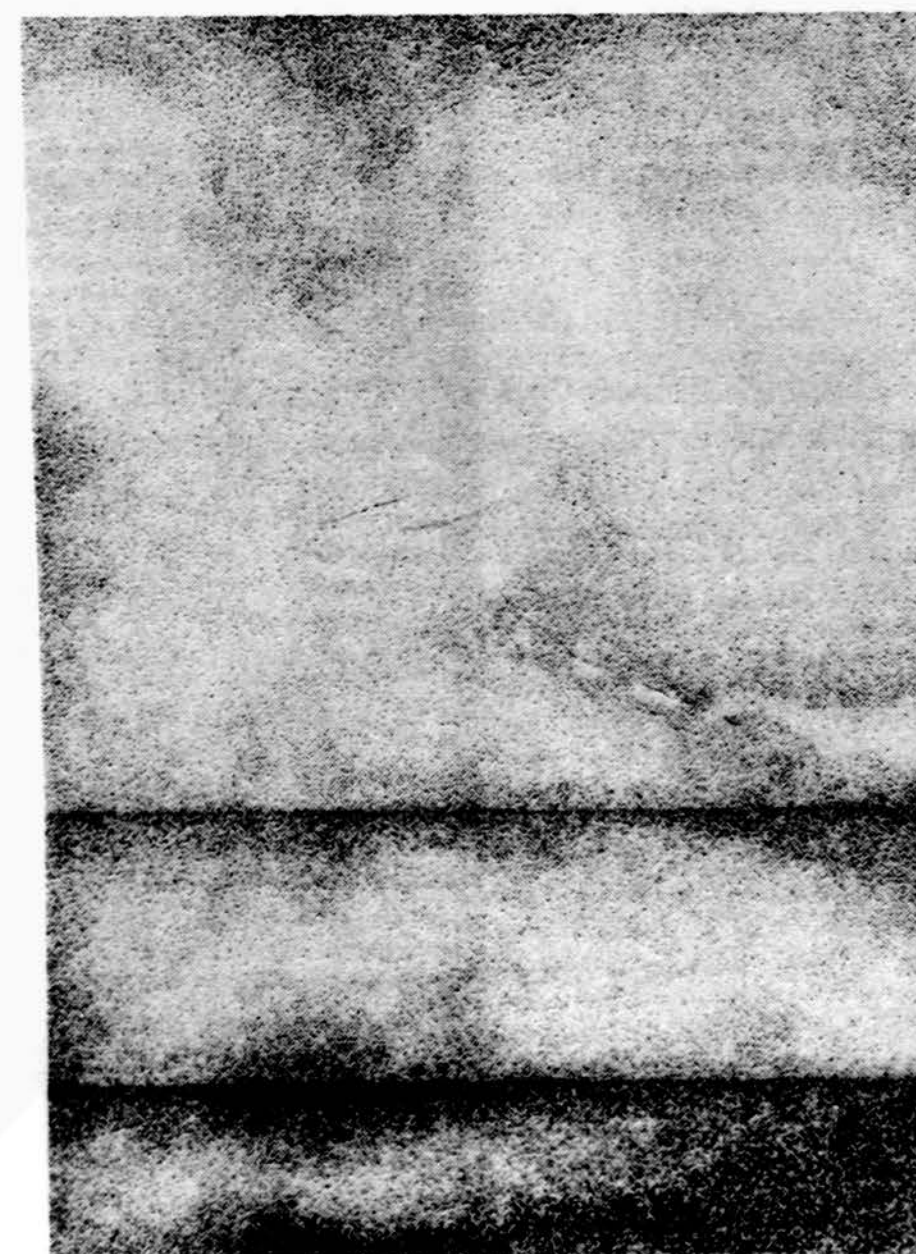
KETURI

Jaunųjų poezijos rinkinys, išleistas Ateities literatūros fondo, gaunamas „Drauge“. Kaina — 7 dol., su persiuntimu — 8 dol. 50 centų.

Keturi yra malonus liudijimas ir dokumentas, rodantis paties jaunas mūsų poezijos atžalas išėjimoje, praėjus net keturiems dešimtmečiams nuo didžiojo lietuvių literatūros egzodo.

(Visos šios knygos, išskyrus Balio Gaidžiūno *Ir saulėtos, ir rūscios dienos*, gaunamos „Drauge“.)

Diana Kizlauskienė

„Elementai“ oras VI iš parodos „Patterns and Perspectives“, šiuo metu vykstančios Ukrainian Institute of Modern Art, Chicagoje.